

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 9/03

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. mája 2003 v senáte zloženom z predsedu Jána Klučku a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej v konaní o sťažnosti Ing. J. B., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. J. V, so sídlom K., vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II vo veci vedenej pod sp. zn. 19 C 1131/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. J. B. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote upravené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1131/02 p o r u š e n é b o l o.

2. Okresnému súdu Košice II p r i k a z u j e, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1131/02 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. J. B. p r i z n á v a finančné zadosťučinenie vo výške 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Ing. J. B. p r i z n á v a náhradu trov konania vo výške 8 800.-Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. V., K. do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. októbra 2002 doručená ústavná sťažnosť Ing. J. B., bytom K., (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prerokovanie veci spravodlivo a v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) vo veci rozhodnutia o zvyšku nároku vrátane príslušenstva vylúčeného na samostatné konanie rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 1730/99-41 zo dňa 16. októbra 2001.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že zvyšok nároku sťažovateľa z konania vedeného na okresnom súde pod sp. zn. 12 C 1730/99 sa na okresnom súde vedie pod sp. zn. 19 C 1131/02.

Sťažovateľ v súlade s výzvou ústavného súdu doplnil svoju sťažnosť podaním doručeným ústavnému súdu 3. januára 2003, v ktorom upresnil svoj návrh. Sťažovateľ

po tomto doplnení sťažnosti od ústavného súdu žiada, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a vydal tento nález:

„Základné právo navrhovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietáhov zaručené mu čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie veci spravodlivo a v primeranej lehote zaručené mu čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných práv a slobôd v konaní pred Okresným súdom Košice II. vedenom pod sp. zn. 12 C 1730/99 a v naň nadväzujúcom konaní 19 C 1131/02 porušené bolo.

Prikazuje Okresnému súdu Košice II. konať bez zbytočných prietáhov a čo najrýchlejšie v konaní 19 C 1131/02.

Priznáva navrhovateľovi primerané zadosťučinenie v sume 50.000,--Sk, ktoré je odporca povinný vyplatiť navrhovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti nálezu.“

Sťažovateľ tiež žiadal, aby mu ústavný súd vzhľadom na jeho osobné, majetkové a zárobkové pomery ustanovil právneho zástupcu, pričom odkazuje na to, že tieto jeho pomery sa mu od konania ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 49/01, pri ktorej mu bol ustanovený právny zástupca, nezmenili.

Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 9/03-14 vyhovel žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu a ustanovil mu za právneho zástupcu advokáta JUDr. J. V., so sídlom K.. Pri predbežnom prerokovaní sťažnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť v časti namietajúcej porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci spravodlivo a v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (ďalej len „základné práva“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1730/99 je zjavne neopodstatnená vzhľadom na to, že vo veci bolo rozhodnuté 16. októbra 2001 tak, že sťažovateľovi bolo čiastočne vyhovené, čiastočne bolo konanie zastavené a zvyšok nároku bol vylúčený na samostatné konanie vedené pod sp. zn. 19 C 1131/02. V časti namietajúcej porušenie základných práv v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1131/02 ústavný súd pri predbežnom prerokovaní nezistil dôvody na odmietnutie sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej

republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o o ústavnom súde“). Na tomto základe ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 9/03-19 sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základných práv v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 1730/99 odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti a v časti namietajúcej porušenie základných práv v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1131/02 prijal na ďalšie konanie.

V nadväznosti na prijatie sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k sťažnosti sťažovateľa a oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Na výzvu ústavného súdu predseda okresného súdu uviedol vo svojom stanovisku k sťažnosti najmä nasledovné:

„Listom zo dňa 30. 10. 2002, ktorého rovnopis Vám v prílohe zasielam, Vám bolo dané vyjadrenie vo veci vedenej na tunajšom súde pod sp. zn. 1730/99, v ktorej bolo už právoplatne rozhodnuté s tým, že zvyšok uplatneného nároku žalobcu – sťažovateľa bol vylúčený na samostatné konanie, ktoré je vedené pod sp. zn. 19 C 1131/02.

Od podania vyjadrenia dňa 30. 10. 2002 bol vo veci určený termín pojednávania na deň 12. 12. 2002. Toto pojednávanie bolo odročené z dôvodu neúčasti žalovaného. Ďalší termín pojednávania je vytýčený na deň 18. 3. 2003.

V ostatnom zotrvávam na vyjadrení zo dňa 30. 10. 2002.

V prílohe Vám taktiež zasielam rovnopis žiadosti sťažovateľa zo dňa 7. 1. 2002, ktorá podľa obsahu nebola posúdená ako sťažnosť na preťahy v konaní“.

Vo vyjadrení z 30. októbra 2002, na ktoré sa predseda okresného súdu odvoláva vo svojom stanovisku, je uvedené nasledovné:

„Podaním doručeným tunajšiemu súde dňa 28. 10. 2002, ma žiadate o poskytnutie informácie o stave konania vedeného na tunajšom súde pod sp. zn. 12 C 1730/99 z dôvodu podania Ing. J. B., v ktorom namieta porušenie základného práva na prerokovanie jeho veci bez zbytočných preťahov.

Po oboznámení sa s predloženou sťažnosťou, doručenou Ústavnému súdu SR dňa 2. 10. 2002, ako aj s napadnutým spisom tunajšieho súdu, v ktorom sa namietajú prietahy v konaní, Vám dávam nasledujúce vyjadrenie:

S poukazom na § 53 ods. 1 zákona o organizácii Ústavného súdu SR, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov som toho názoru, že predmetná sťažnosť nie je prípustná, nakoľko sťažovateľ nevyčerpal všetky prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje.

Z ust. § 19 zákona o štátnej správe súdov totiž vyplýva, že sťažnosť sa podáva na príslušnom orgáne štátnej správy súdu. Sťažovateľom ale takáto sťažnosť podaná nebola. Dňa 8. 1. 2002 doručil tunajšiemu súdu iba žiadosť o informáciu o stave konania v danej veci.

Z obsahu samotného spisu vyplýva, že vo veci bolo rozhodnuté JUDr. R. L. rozsudkom zo dňa 16. 10. 2001. Uvedeným rozsudkom bolo čiastočne návrhu žalobcu vyhovené, čiastočne bolo konanie zastavené a zvyšok nároku žalobcu bol vylúčený na samostatné konanie.

Keďže JUDr. R. L., ktorému bola predmetná vec pridelená, prestal dňom 31. 12. 2002 vykonávať funkciu sudcu na tunajšom súde, spis bol dňa 8. 1. 2002 v súlade s ust. § 2 ods. 2 Spravovacieho poriadku presunutý do súdneho oddelenia JUDr. P. K., ktorý dňa 3. 10. 2002 dal pokyn pre zapísanie vylúčeného nároku žalobcu pod nové číslo konania.

Vylúčená časť sa vedie pod sp. zn. 19 C 1131/02.

Zároveň poukazujem na skutočnosť, že v súdnom oddelení vo veci konajúceho sudcu JUDr. P. K. bolo k 30. 9. 2002 evidovaných 771 nevybavených vecí, čo bráni vykonávaniu úkonov a rozhodovaniu vecí v účastníkmi predpokladaných lehotách.“

Predseda okresného súdu oznámil ústavnému súdu, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci samej a súhlasí s upustením od neho. Obdobne sa vyjadril aj sťažovateľ ku konaniu ústneho pojednávania.

Ústavný súd si v rámci dokazovania vyžiadal od predsedu okresného súdu súdny spis sp. zn. 19 C 1131/02, z ktorého zistil nasledovné úkony okresného súdu a účastníkov konania v doterajšom priebehu namietaného konania:

1. Rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 1730/99-41 z 16. októbra 2001 bol zvyšok nároku sťažovateľa vylúčený na samostatné konanie.
2. Dňa 8. januára 2002 požiadal sťažovateľ predsedu okresného súdu o informáciu, či sa vo veci koná.
3. Opatrením predsedu okresného súdu z 8. januára 2002 sa vec presunula do súdneho oddelenia JUDr. P. K..
4. Listom z 1. októbra 2002 sťažovateľ žiada „o posúrenie súdneho konania.“
5. Dňa 3. októbra 2002 dal pokyn JUDr. P. K. pre zapísanie veci pod nové číslo konania - sp. zn. 19 C 1131/02.
6. Dňa 12. decembra 2002 sa uskutočnilo prvé pojednávanie vo veci. Pre neúčast' odporcu (v zápisnici sa konštatuje závažná v doručení – pravdepodobne zmena sídla) je pojednávanie odročené s tým, že budú predvolaní súčasný i predchádzajúci konateľ odporcu.
7. Dňa 18. marca 2003 sa uskutočnilo druhé pojednávanie o veci. Pre neprítomnosť konateľa odporcu (predvolanie uložené na pošte) bolo odročené na 29. apríl 2003; toto bolo opätovne odročené.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci spravodlivo a v primeranej lehote upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

V prípadoch sťažností namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd zohľadňuje svoju stabilnú judikatúru,

v súlade s ktorou „*odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov*“ (II. ÚS 61/98), pričom k vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „*právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu*“ (I. ÚS 10/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: 1. právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2. správanie účastníka súdneho konania a 3. postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

S použitím uvedených kritérií ústavný súd preskúmal doterajší priebeh konania pred okresným súdom a dospel k týmto záverom:

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, nejde podľa názoru ústavného súdu o zložitú vec. Ide o pracovnoprávny spor a z neho vyplývajúci sťažovateľom uplatnený nárok na náhradu za nevyčerpanú dovolenku, ako aj odstupné a náhradu za stravné s príslušenstvom voči bývalému zamestnávateľovi, ktorý patrí do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecných súdov. Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku ako dôvod, prečo vo veci okresný súd doposiaľ ešte nerozhodol, neuviedol ani právnu, ani faktickú zložitosť veci. Z hľadiska povahy veci ide o citlivé konanie, pretože stav právnej neistoty vo vzťahu k rozhodnutiu o finančných nárokoch z pracovného pomeru ovplyvňuje zabezpečovanie životných potrieb účastníka konania (II. ÚS 52/99). Ústavný súd zobral do úvahy, že konanie nezačalo v roku 2002, ale v roku 1999 (sp. zn. 12 C 1730/99), 3. októbra 2002 bolo zapísané pod nové číslo konania (rozsudkom č. k. 12 C 1730/99-41, zo 16. októbra 2001 bol zvyšok nároku sťažovateľa vylúčený na samostatné konanie).

2. Pokiaľ ide o správanie účastníka konania v namietanom konaní sp. zn. 19 C 1131/02, toto bolo od začiatku konania aktívne a neprispelo žiadnym spôsobom a ani v žiadnom rozsahu k doterajšej dĺžke súdneho konania. Sťažovateľ sa dvakrát v doterajšom priebehu konania obrátil na predsedu okresného súdu s podaniami, z ktorých obsahu vyplýva, že ich účelom bolo dosiahnuť urýchlenie priebehu súdneho konania.

3. V rámci posledného kritéria ústavný súd zisťoval, či nedošlo k namietaným zbytočným priet'ahom v súdnom konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1131/02 postupom samotného okresného súdu.

Ústavný súd zistil, že prístup okresného súdu nesmeroval plynulo k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa. Tam, kde okresný súd nárok uznal, vo veci rozhodol (rozsudok č. k. 12 C 1730/99-41 zo 16. októbra 2001) a zvyšok vylúčil na samostatné konanie.

Ústavný súd zistil, že okresný súd neurobil vo veci žiadny procesný úkon od 8. januára 2002 do 3. októbra 2002, keď JUDr. P. K., ktorému bola vec pridelená opatrením predsedu okresného súdu, dal pokyn pre zapísanie veci pod nové číslo konania a až následne určil termín pojednávania, hoci mu v tom nebránila žiadna právna ani faktická prekážka. Od tohto termínu koná okresný súd vo veci plynulo.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že obdobie nečinnosti okresného súdu od 8. januára 2002 do 3. októbra 2002 je obdobím, ktoré možno označiť za zbytočné priet'ahy v konaní, a aj s ohľadom na celkovú dĺžku konania rozhodol, že v namietanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojim rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva upraveného v čl. 6 ods. 1 dohovoru a v súlade s návrhom sťažovateľa v zmysle § 56 ods. 3 zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci sp. zn. 19 C 1131/02 konal bez zbytočných prietáhov.

2. Keďže ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 19 C 1131/02 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, zaoberal sa aj jeho žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Hoci ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v namietanom súdnom konaní konal bez zbytočných prietáhov, je toho názoru, že porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno účinne odstrániť len uplatnením tejto jeho právomoci. V dôsledku toho považoval za potrebné rozhodnúť aj o náhrade nemajetkovej ujmy, ktorá sťažovateľovi v dôsledku toho vznikla, a to priznaním primeraného finančného zadosťučinenia.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 50 000 Sk (slovom päťdesiat tisíc slovenských korún). Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Vzhľadom na to, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 19 C 1131/02 došlo k zbytočným prietahom, a berúc do úvahy, že sťažovateľ tieto prietahy svojím konaním nespôsobil, a zohľadňujúc tiež konkrétne okolnosti prípadu, najmä priebeh konania vedeného pod sp. zn. 12 C 1730/99, ktoré konaniu sp. zn. 19 C 1131/02 predchádzalo, ústavný súd považoval priznanie sumy 15 000 Sk (slovom pätnásťtisíc slovenských korún) za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

3. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o náhrade trov konania, ktoré mu vznikli v súvislosti so zastupovaním sťažovateľa na základe uznesenia ústavného súdu o ustanovení JUDr. J. V. za právneho zástupcu v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 8 800 Sk (slovom osemtisícosemsto slovenských korún) spolu za dva úkony právnej pomoci (vyplývalo zo spisu) podľa § 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 ods. 1 písm. a) a c) a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č.163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanou zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2002 vo výške 12 811 Sk, t. j. 4 270 Sk za jeden úkon a 130 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2003).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. mája 2003